

Vejledning til fordelingsanalyser

Vejledningen giver forslag til fordeling af indtægter og omkostninger mellem aktiviteter og driftsgrene i det interne regnskab. Vær i år særligt opmærksom på strategifondsmidler udbetalt fra Arla. Promilleafgiftsfonden for landbrug

Denne vejledning kan anvendes i forbindelse med fordelingsanalyser i det interne regnskab i Årsrapporten, og som skal indgå i benchmarking.

Denne vejledning har først og fremmest fokus på fordeling mellem den animalske produktion og marken. Udgangspunktet er samme principper, som hidtil er anvendt ved Business Check-opgørelser.

Bruttoudbytte

Bruttoudbytte vil normalt ikke give problemer, hvis det er konteret iht. Landskontoplanen, og man anvender rette prodgrenskoder. Intern omsætning af korn, grovfoder, halm mv. skal konteres. Hvis der skal fordeles mellem sohold og slagtesvin, skal intern omsætning af grise medtages. Hvis f.eks. slagtekalve skal holdes uden for mælkeproduktionen, skal overførsel af kalve værdsættes. Udgifter til presning og hjemkørsel af halm hører til i marken, og der afregnes halm til intern overførselspris.

Læs evt. mere information om intern omsætning i:

['Veiledende priser for intern omsætning 2011'](#)

['Opførelse af dækningsbidrag på produktions- og driftsgrene'](#)

Strategifondsmidler udbetalt fra Arla konteres under "andre landbrugsindtægter" og skal holdes ude af analyserne for 2011 årsrapporterne og sættes under ufordelt. Det er midler, som vedrører tidligere års produktion og er ikke relevant i en økonomisk opgørelse af driftsgrensresultatet for 2011. Udbetaling af overskud fra Videncenter for Svineproduktion behandles på samme vis og placeres således også under ufordelt.

Stykomkostninger

Der gælder det samme her som for bruttoudbyttet. Dvs. sæt i videst muligt omfang fremadrettet de rette prodgrenskoder på i konteringen. Intern omsætning af korn og grovfoder skal konteres.

Hvis slagtekalve holdes ude af bruttoudbytte ved malkekvæg, skal den del af foderet og de øvrige stykomkostninger, der vedrører slagtekalve ligeledes flyttes bort fra driftsgrenen malkekvæg.

Tilsvarende gælder, at der skal korrigeres ved dyrlæge, avl eller diverse husdyromkostninger, hvis disse ikke vedrører den aktuelle driftsgren. Specielt hvis der er anden animalsk produktion på en ejendom end hoveddriftsgrenen, skal stykomkostningerne nøje vurderes.

Markomkostninger (udsæd, handelsgødning, kemikalier og diverse) bør ikke give problemer – brug prodgrenskoder. Intern omsætning af udsæd inkl. certificeringsomkostninger skal medtages. Ved opdeling mellem grovfoder og salgsafgrøder bør fordeling af gødning og kemi overvejes og fordeles efter aftale med landmanden.

Kapacitetsomkostninger

Energi

Fyringsolie og elforbrug placeres som hovedregel på husdyrproduktionen. Hvis der foretages markvanding, skal en andel af elforbruget overføres til marken via fordelingsbilledet. Diesellole henregnes som hovedregel til marken, men på kvægbedrifter bør der fordeles omkostninger til brændstof til stalden. Se evt. ['Forslag til fordelinger'](#).

Maskinstation

Alle maskinstationsudgifter, der vedrører marken, og mindre maskinstationsindtægter skal som udgangspunkt medtages på markopgørelsen. Derfor skal alt vedligehold, brændstof, løn m.v., der vedrører maskinstationsaktiviteterne også medtages. Det gælder også afskrivninger på maskinerne samt værdien under 'Bunden kapital'.

Udgør maskinstationsindtægter en betydelig post i forhold til egen markdrift, bør maskinstationsindtægter samt passende andele af en række kapacitetsomkostninger holdes ude af driftsgren mark (blandt andet vedligeholdelse markredskaber, energi, afskrivninger markredskaber).

Ved husdyrproduktion skal der kun medtages maskinstationsomkostninger, der vedrører arbejde i stalden f.eks. udmugning. Øvrig maskinstation vedrører marken.

Vedligehold

Det er en fordel, hvis alt vedligehold så vidt muligt er placeret på kontonumre, der har entydig relation til enten stald eller mark. 'Andet inventar' skal derfor bruges mindst muligt. Hvis der er vedligehold placeret under 'andet inventar', skal der tages stilling til hvor meget, der tilhører den pågældende driftsgren.

Lønomsomkostninger og ejer aflønning

Den 'ulønnede' arbejdstid (ejer, ægtefælle, øvrige familiemedlemmer) aflønnes med en beregnet 'aflønning'. Hvis f.eks. børns aflønning er en del af lønomsomkostningen, skal de selvfølgelig ikke indgå i beregningen af ejer aflønningen. Hvis ægtefællen ikke deltager på bedriften, skal han/hun ikke have aflønning. Har han/hun deltid arbejde uden for bedriften og arbejder halvtid på bedriften, skal der kun medtages '1/2-ejer aflønning'. Hvis ægtefællen deltager på bedriften, men har en løn aftale efter skattereglerne, skal denne arbejdstid ikke medregnes under den 'ulønnede' ejertid.

Ejer aflønningen vurderes i samråd med landmanden. Omkostningen kan bestemmes ud fra det forbrugte antal timer og ganges med en rimelig timeløn. Udgangspunktet for, hvad der vurderes at være rimeligt for en ejer, som arbejder fuld tid på bedriften, er en aflønning på 450.000 kr. om året. Ægtefælle aflønnes med 300.000 kr. om året ved fuldtidsarbejde. For 1/3'er aflønnes én person (driftsledelse) med 450.000 kr. om året og de øvrige med 300.000 kr. pr. år. Al tid, der bruges på administration, fordeles forholdsmæssigt mellem driftsgrenene. Hvis ikke man har en mere præcis opgørelse over hvor meget af ejer aflønningen, der skal tilgås den aktuelle driftsgren med husdyrproduktion, anvendes følgende: Samlet ejer aflønning minus 8 timer pr. ha. * 170 kr.

Hvis driftslederen lægger en betydelig arbejdsindsats udenfor bedriften (lønarbejde, anden erhverv, organisationsarbejde o.l.), reduceres hans ejerindsats tilsvarende.

Eks. på ejerindsats:

Driftsleder fuldtid:	1 x 450.000 kr.	= 450.000 kr.
Driftsleder halvtid:	0,5 x 450.000 kr.	= 225.000 kr.
Driftsleder plus 1/2 ægtefælle:	450.000 plus 150.000	= 600.000 kr.

Hvor stor en andel af lønomsomkostninger henholdsvis ejerindsats, der skal placeres på driftsgrenen, må afklares med landmanden. Det er den samlede arbejds aflønning (betalt løn og ejer aflønning) til driftsgrenen, der skal være fokus på. Det er derimod ikke særlig relevant, om det er ejer aflønning

eller betalt løn, der er med på den enkelte driftsgren.

Ejer aflønningen indtastes i billedet 'Fordelingskontroller'. Billedet som vist i figur 1 kommer frem ved brug af radioknappen 'Supplerende oplysninger' og 'Vis alle'.

Figur 1. Indtastning af supplerende oplysninger

Efterfølgende fordeles den i fordelingsbilledet på driftsgrene.

Ejendomsskat

Henregnes fuldt ud til marken.

Forsikringer

Den samlede omkostning fordeles på de relevante driftsgrene. Ofte kendes fordelingen på driftsgrene ikke. En 'fordelingsnøgle' kan være samme forhold, som findes ved den samlede lønomkostning og ejer aflønning eller evt. bruttoudbytte.

Diverse omkostninger

Fordelingsnøgle kan være den samme som ved forsikringer.

Kapitalomkostninger

Kapitalomkostninger er omkostninger, der er forbundet med fremskaffelse af produktionsapparatet. Det er afskrivninger, leje af driftsbygninger og forrentning af 'bunden' kapital.

Afskrivninger

Fordeling af afskrivninger hentes fra anlægskartoteket. Hvis "bl. driftsmidler" anvendes, skal afskrivningerne herpå fordeles skønsmæssigt mellem de relevante driftsgrene.

NB. Vær opmærksom på **leasing**. Et leaset aktiv kan være aktiveret, således at det indgår i afskrivningsgrundlaget. Hvis dette IKKE er tilfældet (især ved mindre aktiver), indgår den i øvrige kapacitetsomkostninger (konto 4888). Hvis et leaset aktiv er med i afskrivningsgrundlaget, skal den også indgå i 'bunden' kapital.

Afkoblet EU-støtte

Den afkoblede EU-støtte henregnes til marken, da den er med til at danne den jordpris, som skal forrentes af driftsgrenen.

Leje af bygninger

Hvis der produceres i lejede bygninger, skal den betalte leje anføres. Hvis der ikke betales en 'reel' markedsleje (f.eks. leje af faderens bygninger), skal lejen vurderes og evt. erstattes af en forrentning og afskrivning af bygningens værdi.

Forpagtning

Forpagtning henregnes til marken. Hvis der indgår bygninger, der benyttes til animalsk produktion i forpagtningsafgiften, henregnes en andel til denne driftsgren.

Bunden kapital

Bunden kapital angiver det kapitalapparat, der ligger bag produktionen. Tallet skal beregnes ud fra bl.a. anlægskartoteket. Bunden kapital beregnes ud fra afskrivningsgrundlag på bygninger, grundforbedring, inventar og maskiner. Dertil lægges statusværdien af besætning, beholdninger, mælkekvote, andelskapital samt anden kapital, der måtte være bundet til den aktuelle driftsgren.

Til den bundne kapital i marken indregnes også værdien af jord. Dette bør gøres især af hensyn til benchmarking, da der her vil være svært at sammenligne bedrifter med forskellig grad af egen/forpagtet jord, hvis jordværdien af egen jord ikke forrentes. Den bundne kapital kan fra 2011 årsrapporter fordeles i fordelingsbilledet som vist i figur 2.

Figur 2. Fordeling af bunden kapital i fordelingsbilledet

Fordel via Driftsgren		Netto omvngt	Bemng	Tæt løn	Tæt løn	Kolvenopng	Kolvenrdhold	Figene
		Dit-B	Dit-B	Dit-T	Dit-T	Dit-T	Dit-T	Dit-T
Udsat	Tæt							
løn	løn							
		Udsat	Salgspgns	Slagvns	Tæt	Tæt		I alt
☒		Kapitalomkostninger i alt	-140.302	8.935	-32.000	0	0	-163.367
☒		Årets resultat	1.532.491	499.023	812.925	0	0	2.844.439
☒	☐	Immaterielle aktiver	4.008.620	0	0	0	0	4.008.620
☒	☐	Jord	0	108.280	0	0	0	108.280
☒	☐	Driftsbygninger og installationer	0	110.000	800.330	0	0	910.330
☒	☐	Inventar	0	1.215.000	1.548.650	0	0	2.763.650
☒	☐	Besætning	0	0	80.000	0	0	80.000
☒	☐	Beholdninger	0	32.250	17.750	0	0	50.000

Bemærk: Værdierne i figur 2 er ikke realistiske

Jord er med i den bundne kapital, som skal fordeles for at bibeholde resultatmålet: **årets resultat** for driftsgrenen, som indeholder aflønning af alle faktorer. For de bedrifter, hvor der indgår forpagtning, vil tallet i driftsgrensanalysen ikke være genkendeligt, da det er forpagtningsudgiften delt med det totale areal med f.eks. salgsafgrøder – dvs. både ejet og forpagtet.

Ønsker man således at beregne et slutresultat som rest til jordleje, da skal forpagtningsafgiften og forrentningen af jordens værdi trækkes fra årets resultat. Den bundne kapital i jord fremgår af udskriften.

Renteomkostninger af bunden kapital

Den gennemsnitlige betalte rente bruges til beregning af renteomkostningerne på den bundne kapital. Renten er individuel og beregnes på baggrund bedriftens renteudgift og den gennemsnitlige gæld over året. Renteudgiften er årets samlede renteudgifter og den realiserede gevinst/tab på finansaktiver og gæld. Urealiseret regulering gæld skal ikke indgå.

$$\text{Gennemsnitlig betalt rente} = \frac{\text{Bedriftens renteudgift}}{\text{gns. gæld}} \times 100$$

Figur 3. Renteomkostninger af bunden kapital

No		Via konstat.		Indsat postering		Forsættelse		Indenfor beregning		Beregning		Føljet beregning		Til dato		Til bilde	
Dir	Dir2	F12	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir	Dir
A	T	G	K	L	P	U	K	E	S	T	V	P	S	P	S	P	S
☒ Supplerende oplysninger ☐ Bilde ☐ Kontrole ☐ Tilføje konto ☐ Tilføje oplysningsoplysninger ☐ Vis alle ☐ Vis udvalgte																	
Taks		Beløb		Dir		Post.gem.		Oplysning		Dansk							
Ejerslønning kr (+)		324800		0		0		100,000,00		P							
Kalkulationsrente		324800		0		0		3,50		F							

I Ø90 anvendes som udgangspunkt en rente på 3,5 procent. Denne bør ændres til en individuel rente i "fordelingskontroller" under "supplerende oplysninger", som vist i figur 3.

Fordeling af omkostninger til anlæg og inventar

Det er væsentligt, at der sker en rimelig korrekt fordeling af omkostninger til anlæg og inventar mellem den eller de driftsgrene, der analyses, og bedriftens øvrige aktiviteter.

Dette vedrører især fordeling af afskrivninger, vedligehold m.v. mellem husdyrproduktionen og markproduktion. Hvis sohold og slagtesvin skal ud på særskilte driftsgrene ved integreret produktion, skal der ligeledes fordeles mellem dem.

Dette kan ske på følgende måder – og normalt via en kombination af disse, nemlig

- at grundkonteringen i Ø90 tager højde for, at omkostninger kan placeres på enten 'stald' eller 'mark'
- at der via fordelingsbilledet foretages en fordeling på de valgte driftsgrene

Produktionsanlæg

Overordnet består et produktionsanlæg til husdyr af bygninger, inventar og redskaber, der vedrører husdyrproduktionen. Det vil sige

- Alle stalde inkl. inventar samt siloanlæg til afgrøder der anvendes i husdyrproduktionen
- Gylletanke
- Fodercentral med blandeanlæg
- Varmekilde
- Redskaber/traktorer, der udelukkende anvendes i forbindelse med stalden

Maskinhus til markredskaber og siloer til salgsafgrøder henføres til marken. Der er to væsentlige grænseflader mellem den animalske driftsgren og markdriften.

Gylle

Gylleopbevaring er en del af de(n) animalske driftsgren(e). Det vil sige, at omkostninger til og med gylletanken vedrører husdyr.

Foder

Alle omkostninger til opbevaring af foder betales af de(n) animalske driftsgren(e). Omkostninger til opbevaring af salgsafgrøder vedrører markdriften. Det vil sige, at på en ejendom, der opbevarer korn (enten egen avl eller købt), indgår disse siloer i anlægget til husdyrproduktionen. Hvis siloerne vedrører korn, der er til salg, vedrører siloerne markdriften. Siloanlæg til grovfoder vedrører kvægproduktionen, mens høst af grovfoder, hjemtransport, indlægning og tildækning (inkl. plastic) vedrører markdriften. Foderanlæg og fodringsfaciliteter (f.eks. fuldfodervogn) vedrører husdyrproduktionen.

Det kan være et problem at adskille investeringen i husdyrproduktionen fra de øvrige investeringer. F.eks. kan male-/blandeanlæg og fodersiloer være i samme bygning med diverse kornopbevaringsanlæg til salgsafgrøder, hvilket kræver en opdeling efter skøn. Et hus med flere faciliteter kan opdeles efter forbrug af m².

Afslutning

I ovenstående er der fokuseret meget på opdelingen mellem mark og stald. Hvis der vælges en yderligere opdeling i f.eks. salgsafgrøder og grovfoder eller køer og opdræt, skal der fordeles mere detaljeret. Bruttoudbytte vil sandsynligvis være forholdsvis nemt at fordele (husk intern omsætning), mens omkostningerne kan være vanskeligere. Hovedreglen må være at kontere så detaljeret, som det kan betale sig og fordele resten ud fra en skønsmæssig vurdering. Denne vurdering kan kun foretages i den konkrete situation. Det vil være en god idé at inddrage landmanden heri.

Generelt er det i orden at have indtægter og omkostninger placeret under 'ufordelt', men det kræver, at de vedrører en anden aktivitet på bedriften. Ufordelt må ikke bruges til at reducere omkostninger inden for en driftsgren, fordi der f.eks. er ekstraordinære store omkostninger i regnskabsåret.

Oversigt over anbefalinger til fordeling mellem mark og stald

Omkostning	Mark	Husdyr
Energi og brændstof	Dieselolie El til markvanding	Fyringsolie + diesel til teleskoplæsser mv. El
Maskinstation	Maskinstation ¹ Siloanlæg til salgsafgrøder	Stalde inkl. inventar
Vedligehold og afskrivninger	Markmaskiner ² Gylleudbringning	Foderanlæg Gylletank Varmekilde
Ejendomsskat	Ejendomsskat	

1. Bemærk evt. maskinstationsarbejde udført i stalden, skal henføres hertil.
2. Fodervogne, leveringsvogne til grise, traktorer anvendt i stalden osv. skal henføres til husdyr.